

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ**

**Департамент
аграрної освіти, науки
та дорадництва**

**Науково-методичний центр
аграрної освіти**

**ТЕХНОЛОГІЯ КОРМІВ
З ОСНОВАМИ
КОРМОВИРОБНИЦТВА**

(заліковий кредит – навчальна практика)

ПРОГРАМА

навчальної практики
для підготовки бакалаврів
напряму 6.090102 “Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва”
у вищих навчальних закладах
II-IV рівнів акредитації
Міністерства аграрної політики України

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ АГРАРНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ДОРАДНИЦТВА
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР АГРАРНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Департаментом аграрної освіти,
науки та дорадництва
Міністерства аграрної політики України
" 21 " липня 2009 р.

навчальна дисципліна

**ТЕХНОЛОГІЯ КОРМІВ
З ОСНОВАМИ КОРМОВИРОБНИЦТВА**

(заліковий кредит – навчальна практика)

ПРОГРАМА

навчальної практики для підготовки бакалаврів напрямку 6.090102
"Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва"
у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної
політики України

Київ
"Аграрна освіта"
2009

УДК 636.085 (073)

ТЗ8

ББК 45.45

Програму підготували: кандидати сільськогосподарських наук, доценти **В. І. Болдуєв, С. Г. Козлов** (Миколаївський державний аграрний університет); кандидат сільськогосподарських наук, доцент **М. Н. Бахмат** (Подільський державний аграрно-технічний університет); доктор сільськогосподарських наук, професор **В. А. Бурлака**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент **М. М. Кривий** (Житомирський національний агроекологічний університет)

Рецензенти: доктор сільськогосподарських наук, професор **Н. Х. Грабак** (Миколаївський гуманітарний університет ім. Петра Могили); кандидат сільськогосподарських наук, доцент **М. М. Попова** (Миколаївський проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції)

Рекомендовано до видання науково-методичною комісією науково-педагогічних працівників аграрних вищих навчальних закладів напрямку "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" (протокол від 21-22 квітня 2009 р. № 2)

Відповідальний за випуск старший науковий співробітник Науково-методичного центру аграрної освіти, кандидат с.-г. наук **М. О. Самаріна**

Редактор

Л. М. Талюта

© **Науково-методичний центр аграрної освіти**

Всі права охороняються. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмової згоди Науково-методичного центру аграрної освіти Мінагрополітики України.

**СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
"ТЕХНОЛОГІЯ КОРМІВ З ОСНОВАМИ КОРМОВИРОБНИЦТВА"**

Галузь знань	0901 "Сільське господарство і лісництво"
Напрямок підготовки	6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва"
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр
Нормативна чи вибіркова	Нормативна
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	1,5
Загальна кількість годин	54
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:	
<i>Практичні</i>	36
<i>Самостійна робота</i>	18
Форми підсумкових контрольних заходів	Диференційований залік

ПЕРЕДМОВА

Збільшення виробництва продукції тваринництва, зокрема м'яса, молока, вовни, яєць, неможливе без створення міцної кормової бази. Джерелами кормів є природні кормові угіддя, сіяні польові кормові культури, корми промислового виробництва, тощо. Левову частку всіх кормів виробляють у польовому кормовиробництві. Особливу увагу звертають на інтенсифікацію кормовиробництва на основі прогресивних технологій вирощування кормових культур.

Підготовка кваліфікованих фахівців за спеціальністю "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" вимагає від студентів теоретичних знань та практичних навичок і вмінь з технології вирощування кормових культур, заготівлі та зберігання кормів.

Під час проходження практики студенти закріплюють в умовах виробництва теоретичні знання з морфології кормових рослин, технології їх вирощування, заготівлі, зберігання та використання кормів для годівлі тварин.

У результаті проходження навчальної практики студент повинен

знати: морфологічні особливості та кормову цінність основних кормових культур; технології вирощування, заготівлі та зберігання кормів в умовах господарств різних форм власності; особливості та способи використання окремих видів кормів; методи органолептичного оцінювання якості корму; основні методи створення, догляду та використання культурних пасовищ; симптоми отруєнь тварин недоброякісними кормами, отруйними та шкідливими рослинами; способи раціонального використання кормів;

вміти: розпізнавати кормові рослини за зовнішніми ознаками та їх видову належність; визначити урожай і його структуру; вид корму та сировину, з якої він приготовлений; проводити облік кількості грубих і соковитих кормів методом обмірювання; органолептичним методом визначити якість грубих, соковитих, концентрованих кормів, мінеральних добавок та їх придатність до використання; виконувати окремі технологічні прийоми заготівлі кормів та їх закладки на зберігання; випасати тварин за різних способів використання природних та штучних пасовищ.

Навчальним планом передбачено проведення навчальної практики із технології кормів з основами кормовиробництва із студентами I курсу напряму підготовки 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" після завершення II-го семестру навчання. Згідно з навчальним планом на проведення практики передбачено 54 год.

Перед початком навчальної практики студенти мають пройти інструктаж із техніки безпеки, який проводить науково-педагогічний працівник вищого навчального закладу.

Формою підсумкових контрольних заходів є диференційований залік.

Під час проведення навчальної практики студенти ведуть щоденник (табл. 1), в якому роблять записи про види робіт за кожний день, спостереження, критичний аналіз.

Таблиця 1

Форма ведення щоденника практики

Дата	Тема та зміст роботи	Підпис керівника практики	Примітка

Після закінчення практики викладач перевіряє щоденник і оцінює знання студента згідно з модульно-рейтинговою системою.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Орієнтовну структуру змісту навчальної практики та розподіл навчального часу представлено в табл. 2, самостійної роботи студентів у табл. 3.

Таблиця 2

Орієнтовна структура змісту навчальної практики та розподіл навчального часу, годин

№ з/п	Зміст навчальної практики	Кількість годин
1.	Інструктаж з техніки безпеки.	0,5
2.	Морфологічні особливості сіяних багаторічних бобових та злакових трав. Визначення фаз вегетації рослин, урожайності та раціонального використання їх у тваринництві.	6
3.	Морфологічні особливості зернофуражних та силосних культур. Визначення фаз вегетації рослин, урожайності та використання їх у тваринництві.	6
4.	Кормові, отруйні та шкідливі рослини пасовищ. Визначення урожайності травостою. Способи раціонального випасання тварин.	6
5.	Коренебульбоплоди. Баштанні культури. Технологія їх вирощування та використання.	4
6.	Визначення запасу грубих та соковитих кормів у господарстві (вимірювання об'єму траншей, обмір скирд).	3
7.	Участь у заготівлі сіна та сінажу. Визначення ботанічного складу та фази вегетації у період збирання сіна. Органолептичне оцінювання якості сіна (колір, запах, вологість та ін). Оцінювання сіноховища, визначення його місткості та умов зберігання.	3
8.	Знайомство з окремими технологічними прийомами силосування, комплектом машин. Визначення чинників, що впливають на якість корму.	3

9.	Стан виробництва кормів у господарстві (кормові культури в структурі посівних площ, врожайність культур, обсяг виробництва кормів, рівень забезпечення кормами власного виробництва).	3
10.	Знайомство з кормоцехом та підготовкою кормів до згодовування, роздачею кормів тваринам відповідно до раціонів.	1,5
Всього		36

Таблиця 3

**Орієнтовний зміст самостійної роботи студентів
та розподіл навчального часу, год**

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість год
1.	Розробка системи добрив під посіви кукурудзи, кормового буряку, озимого ріпаку.	3
2.	Скласти карту забур'яненості багаторічних трав 2-3-го років використання.	3
3.	Скласти схему зеленого конвеєра для корів однієї з ферм господарства.	2
4.	Використовуючи середні зразки силосу, сінажу, кореневульбоплодів, зерна ячменю, пшениці, кукурудзи, визначити придатність їх до згодовування.	2
5.	Чинники, що впливають на склад і поживність кормів.	2
6.	Приготування, зберігання та використання на корм тваринам трав'яного борошна.	2
7.	Способи підвищення поїдання і поживної цінності соломи та інших грубих кормів.	2
8.	Ознайомитись із вимогами стандарту до якості сіна, сінажу, силосу, трав'яного борошна.	2
Всього		18

ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Відвідування					Виконана робота					Звітна документація	Всього балів	Термін зарахування
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			
-10	-10	-10	-10	-10	10	10	10	10	10	50	100	

- 90-100 балів – відмінно (A)
- 75-89 балів – добре (BC)
- 60-74 балів – задовільно (DE)
- 35-59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)
- 1-34 балів – незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

- 90-100** – у повному обсязі опрацьовано програмні питання практики; звітну документацію оформлено відповідно до вимог, високе оцінювання практиканта керівником.
- 75-89** – програмні питання практики опрацьовано достатньо; звітну документацію оформлено відповідно до вимог; позитивне оцінювання практики керівником.
- 60-74** – окремі питання опрацьовано поверхнево; звітну документацію оформлено відповідно до вимог, позитивна характеристика практиканта керівником.
- 35-59** – не висвітлено окремі програмні питання; звітну документацію оформлено з порушенням вимог, негативна характеристика практиканта керівником; відсутність на практиці.
- 1-34** – не висвітлено програмні питання; звітна документація відсутня, негативна характеристика практиканта керівником; відсутність на практиці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Влох В. Г. Луківництво / Влох В. Г., Кириченко Н. Я., Когут П. М. – К. : Вища шк., 2003. – 392 с.
2. Зінченко О. І. Кормовиробництво : навч. вид. – 2-е вид., доп. і перероб. / Зінченко О. І. / - К. : Вища освіта, 2005. – 448 с.
3. Зінченко О. І. Рослинництво : підруч. / [Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножка М. А.]; за ред. О. І. Зінченко. – К. : Аграрна освіта, 2001. – 591 с.
4. Кормовиробництво : практикум / [Зінченко О. І., Слюсар І. Т., Адамень Ф. Ф. та ін.]; за ред. О. І. Зінченко. – К. : Нора-прінт, 2001. – 470 с.
5. Макаренко П. С. Луківництво : підруч. / Макаренко П. С., Демидась Г. І., Козяр О. М. – К. : Нора-прінт, 2002. – 394 с.

Додаткова:

1. Виробництво, зберігання і використання кормів / [В. Ф. Петриченко, М. Ф. Кулик, І. І. Ібатулін та ін.] – Вінниця, 2005. – 472 с.
2. Довідник по заготівлі і зберіганні кормів / [А. О. Бабич, О. Н. Олішинський, В. А. Ясенецький та ін.] – К. : Урожай, 1992. – 223 с.
3. Корми: оцінка, використання, продукція тваринництва, екологія : посібник / [Кулик М. Ф., Кравців Р. Й., Обертюх Ю. В. та ін.]; за ред. М. Ф. Кулика та ін. – Вінниця : ПП Вид-во “Тезис”, 2003. – 334 с.
4. Маткевич В. Т. Кормовиробництво в таблицях : довідник / Маткевич В. Т. – К. : Урожай, 1992. – 223 с.
5. Примак І. Д. Енергозберігаючі технології вирощування кормових культур / І. Д. Примак, О. С. Кузьменко. – К. : Урожай, 1990. – 200 с.
6. Примак І. Д. Операційні технології вирощування кормових культур. Навчальний посібник для вузів / І. Д. Примак, В. П. Гудзь. – К. : Урожай, 1995. – 288 с.

Підписано до друку 11.09.2009. Папір тип № 1.
Фіз. друк. арк. 0.4 умовн. друк. арк. 0.5.
Тираж 105 прим.
Замовлення № 60

© Науково-методичний центр аграрної освіти
Міністерства аграрної політики України
03151, Київ – 151, вул. Смілянська, 11
тел.: 242-35-68, e-mail: smcae@smcae.kiev.ua
www.smcae.kiev.ua

© Видавнича дільниця Наукметодцентру
всі права захищені, не підлягає копіюванню
03151, Київ – 151, вул. Смілянська, 11